

Bijlage I – Juridische en redactionele opmerkingen

AOW

De voorgestelde wijziging van artikel 7 regelt dat er slechts recht op ouderdomspensioen bestaat als betrokkene minimaal één jaar verzekerd is geweest tussen het 15^e en 65^e levensjaar.

Er zijn twee groepen te onderscheiden waarvoor het gewijzigde artikel 7 geen gevolgen heeft, ondanks dat men niet minimaal één jaar verzekerd is geweest.

1. Een niet onaanzienlijk aantal personen heeft minder dan een jaar verzekering ingevolge de AOW, maar beschikt wel over een ouderdomspensioen van 4 procent of meer vanwege de toepassing van verdragen. Deze tijdvakken zullen door de SVB wel worden meegeteld voor het criterium van minimaal één kalenderjaar verzekering.
2. Voorts geldt dat het voorstel in essentie de introductie van een wachttijd in de AOW behelst. In een aantal verdragen staan echter samentellingsbepalingen die bedoeld zijn om wachttijden zoals nu voorgesteld te omzeilen. Deze samentellingsbepalingen voorzien in de regel niet in de mogelijkheid om een uitkering te weigeren bij minder dan een jaar verzekering. De Verordening voorziet hierin wel voor normale verzekering, maar niet voor tijdvakken op basis van Bijlage XI.

Wij verzoeken u om hierover een opmerking te maken in de Memorie van Toelichting.

Het bovenstaande impliceert dat het niet altijd mogelijk zal zijn om geautomatiseerd tot stopzetting van lopende pensioenen over te gaan; in de Bijlage II gaan wij hier nader op in.

Wij hebben gezien de negatieve businesscase de juridische houdbaarheid van dit onderdeel niet nader getoetst, maar zijn gaarne bereid hierover in ambtelijk overleg te treden indien gewenst.

Anw

Voorgesteld wordt om de halfwezenuitkering te integreren in de nabestaandenuitkering. Dat betekent dat de huidige juridische vormgeving (koppelen) en de Memorie van Toelichting nog aangepast moeten worden.

Ten aanzien van het ons voor uitvoeringstoets voorgelegde voorstel hebben wij de onderstaande opmerkingen:

Artikel 23 kan worden geschrapt. Het eerste lid is overbodig omdat dit overeenstemt met voorschriften in artikel 15, eerste lid en van het tweede lid is nog nooit gebruik gemaakt.

Het ligt volgens ons niet in de rede om artikel 22, tweede lid, aan te passen teneinde te bereiken dat de groep verzorgers van halfwezen de halfwezenuitkering verliest omdat zij zelf geen recht op een nabestaandenuitkering hebben. Het ligt eerder in de rede om de aanpassing van artikel 22, eerste lid, uit te breiden in de bedoelde richting. Dat lid kan dan luiden:

- “1 Recht op halfwezenuitkering heeft de nabestaande:
- a. die recht heeft op een nabestaandenuitkering en
 - b. die de ouder is van een halfwees, jonger dan 18 jaar, die niet tot het huishouden van een ander behoort.”

Artikel 22, vierde lid, regelt meerdere punten. Een daarvan is dat niet per halfwees recht op uitkering bestaat maar per huishouden. Het voorstel om het vierde lid te laten vervallen gaat dus te ver. Ook in de toekomst kan niet worden uitgesloten dat twee personen binnen een huishouden recht krijgen op een halfwezenuitkering (bijvoorbeeld als binnen een meerpersoonshuishouden een halfwees wordt verzorgd). Wij zouden daarom willen voorstellen om het vierde lid in te korten in plaats van te laten vervallen. Dit kan dan gaan luiden:

“4. Ten aanzien van het overlijden van een van beide ouders van een of meer kinderen, bestaat per huishouding slechts recht op één halfwezenuitkering ten aanzien van dit kind of deze kinderen.”

De omschrijving in van halfwees in artikel 1, onderdeel e, onder 2^o, kan volgens ons vervallen. Het wetsvoorstel beoogt de halfwezenuitkering van personen die geen recht op nabestaandenuitkering hebben te laten vervallen. Ook het tweede lid van artikel 25 kan vervallen. De situatie dat een verzorger recht heeft op halfwezenuitkering kan zich niet meer voordoen.

Volgens ons kan ook het tweede lid van artikel 24 vervallen. Als het recht op halfwezenuitkering wordt gekoppeld aan het recht op nabestaandenuitkering vervalt het recht op halfwezenuitkering sowieso bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd. Deze bepaling was met name bedoeld voor de situatie dat een verzorger van de halfwees de 65-jarige leeftijd bereikt. De halfwezenuitkering kan dan volgens de huidige regels nog doorlopen als de ontvanger een ander AOW-pensioen ontvangt dan het pensioen voor een alleenstaande ouder. Bijvoorbeeld als de verzorger gehuwd is.

In lijn met het laten vervallen van de tijdbestedingsvoorwaarden voor 16/17 jarigen in de AKW dient overigens ook de Anw te worden aangepast teneinde de met deze maatregel beoogde besparingen te kunnen realiseren.

AKW

Inkomen kind

Het doel van de wijzigingen is het vereenvoudigen van de kinderbijslag. Er wordt teruggekeerd naar het hoofddoel van de kinderbijslag: een generieke tegemoetkoming geven in de kosten die het opvoeden van kinderen met zich meebrengt. Het uitgangspunt hierbij is dat ouders altijd de financiële verantwoordelijkheid voor hun minderjarige kind(eren) dragen.

Na inwerkingtreding van dit wetsvoorstel moet de SVB wel nog beoordelen of het kind een te hoog inkomen heeft om de ouders nog kinderbijslag te kunnen toekennen. De onderbouwing voor het handhaven van deze uitzondering ontbreekt in de Memorie van toelichting. Geadviseerd wordt aan te geven waarom de inkomenseis wel gesteld blijft worden en niet binnen het kader van vereenvoudiging geschrapt wordt.

Het voorgestelde tweede lid van artikel 7 stelt dat het inkomen van een kind niet meer mag bedragen dan een bij of krachtens AMvB bepaald bedrag. Door de formulering van de wijziging wordt ook het eigen inkomen van kinderen onder 16 jaar relevant. Dit is niet het geval op grond van de huidige tekst van de AKW. De vraag is of dit een bewuste beleidswijziging is of dat dit nog gecorrigeerd wordt. Uitbreiding van de groep kinderen waarvan het inkomen relevant wordt voor de kinderbijslag heeft een verhogend effect op de uitvoeringskosten.

Formulering overgangsrecht

Het overgangsrecht is voor de AKW-gerechtigden met dubbele kinderbijslag expliciet opgenomen in het voorgestelde artikel 41a. In artikel 41a wordt het begrip dubbele kinderbijslag gehanteerd. Dit wijkt af van de formulering in het huidige artikel 7 lid 3 waarin voor het vaststellen van het aantal kinderen voor wie recht op kinderbijslag bestaat een kind voor twee kinderen geteld. De SVB pleit voor aansluiting bij het begrip, zoals nu in de wet is opgenomen.

Het overgangsrecht in artikel 41a en de Memorie van Toelichting zijn niet eenduidig geformuleerd.

Het tweede lid van het voorgestelde artikel 41a bepaalt dat het artikel vervalt met ingang van de eerste dag van het kalenderkwartaal gelegen minstens zes kalendermaanden na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin die wet wordt geplaatst. Het gebruik van het woord “minstens” in de wettekst begrenst niet tot wanneer gebruik gemaakt kan worden van de overgangsregeling. Geadviseerd wordt dit preciezer te formuleren.

In de memorie van toelichting staat op pagina 18 een onjuiste formulering: Vanaf het tweede kalenderkwartaal na publicatie geldt echter ook voor deze groep dat zij vanaf dat moment alleen recht op een maal kinderbijslag hebben. Dit impliceert dat als de wet op 1 november 2012 gepubliceerd wordt alleen over het eerste kwartaal van 2013 nog dubbele kinderbijslag kan worden betaald, maar niet meer over het tweede kwartaal van 2013.

In het verzoek tot de uitvoeringstoets is het overgangsrecht overigens wel helder geformuleerd. Wanneer de beoogde publicatiedatum van 1 juli 2012 en de beoogde inwerkingtredingsdatum van 1 januari 2013 niet worden gehaald, de wet voor de nieuwe gevallen inwerking zal treden op 1 januari 2013 en voor de lopende gevallen op 1 juli 2013.

Samenloopbepalingen

Het voorstel voor artikel 18, lid 5 regelt dat als twee of meer personen recht op kinderbijslag voor een kind hebben, de kinderbijslag wordt uitbetaald aan degene tot wiens huishouden het kind laatstelijk behoorde.

Het voorgestelde artikel 18 lid 5 dekt niet alle samenloopsituaties af. De SVB kan niet bepalen tot wiens huishouden het kind laatstelijk behoorde, bijvoorbeeld: In geval van co-ouders behoort het kind tot het huishouden van beide ouders.

In de situatie dat het kind zelfstandig woont en de ouders gaan later scheiden, behoorde het kind laatstelijk tot het huishouden van beide ouders.

In de situatie dat de ouders scheiden en het kind gelijktijdig zelfstandig gaat wonen. Ook in deze situatie behoorde het kind laatstelijk tot het huishouden van beide ouders.

Om te voorkomen dat de SVB een keuze moet maken in situaties waarin het onmogelijk is aan te wijzen tot welk huishouden het kind laatstelijk behoorde, wordt voorgesteld om de samenloopbepalingen uit artikel 18 aan te vullen voor deze situatie, zodat:

- De ouders gezamenlijk één van de ouders aanwijzen aan wie de kinderbijslag wordt uitbetaald.
- In het geval ouders niet tot een gezamenlijke aanwijzing kunnen komen, de kinderbijslag gelijkmatig wordt uitbetaald aan iedere ouder.

De SVB hecht aan aanvulling van de samenloopbepaling omdat in de praktijk veel bezwaar- en beroepsprocedures over dergelijke kwesties worden aangespannen, omdat co-ouders er samen niet uit komen. Indien kan worden teruggevallen op een vaste 50/50 uitbetaling, die geen uitzonderingen kent, dan kan dit in het systeem worden verankerd en de uitvoeringskosten in verband met handmatige verwerking worden voorkomen.

Indien artikel 18 wordt aangepast kan het Samenloopbesluit kinderbijslag komen te vervallen.

Lagere regelgeving

Gelijktijdig met de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel dient een aantal aanpassingen in lagere regelgeving plaats te vinden, met name ten aanzien van het onderhoud en de afschaffing van de mogelijkheid van dubbele kinderbijslag. Graag worden we hier tijdig bij betrokken.

Bijstand buitenland

Hoogte van uitkering en wijze van brutering

De SVB is verantwoordelijk voor het vaststellen van de normbedragen voor de regeling Bijstand Buitenland. Deze normbedragen komen ieder jaar tot stand door de normbedragen in lokale valuta te indexeren en voor advies voor te leggen aan de ambassades. De normbedragen worden bepaald in lokale valuta en vervolgens omgerekend in Euro-bedragen. De normbedragen zijn netto bedragen. Voor gerechtigden die in een land wonen waar sprake is van bronlandheffing vindt er een brutering plaats om de inhoudingen aan de belastingdienst te kunnen afdragen en de gerechtigde het nettobedrag te doen toekomen.

Omdat in het conceptwetsvoorstel uitgegaan wordt van een afkoopsom van tienmaal het gemiddelde bedrag aan bijstand dat de persoon over 2010 en 2011 heeft ontvangen moet de afkoopsom ook een netto bedrag zijn. Voor de gerechtigden die in een land wonen waarbij sprake is van bronlandheffing moet er een brutering plaatsvinden. Er zijn drie manieren om deze brutering toe te passen, namelijk:

I) Bijzonder tarief

Voor zover over de afkoopsom loonbelasting ingehouden moet worden (afhankelijk van het belastingverdrag met het woonland), zullen we het tarief bijzondere beloningen moeten toepassen. Hierbij wordt het inhoudingspercentage normaliter vastgesteld op basis van het jaarloon dat de gerechtigde genoten heeft in het jaar voorafgaande aan het jaar waarin de uitbetaling plaatsvindt. Hierin is de afkoopsom niet opgenomen. De uitvoering zal dus meestal het percentage van de eerste (in 2011 15,1%) of van de tweede schijf (24,05%) moeten toepassen.

De genoemde percentages zullen in de meeste situaties lager zijn omdat de gerechtigde niet verzekerd is voor de volksverzekeringen en dus alleen belasting verschuldigd is. Respectievelijk 1,85 en 10,8%. Uiteraard voor zover de bijstand in Nederland belast is.

In deze variant is de kans groot dat de gerechtigde in het kader van de inkomstenbelasting een naheffing zal krijgen van de Belastingdienst. Binnen de inkomstenbelasting telt de afkoopsom uiteraard volledig mee. Wellicht kan de gerechtigde dan bij de SVB weer aanspraak maken op de naheffing. Dit is echter voor de gerechtigde een omslachtige manier en brengt voor de SVB weer extra uitvoeringskosten met zich mee.

In plaats van het jaarloon van het voorafgaande jaar zou ook het jaarloon van het jaar van uitbetaling (inclusief de afkoopsom) gebruikt kunnen worden. Dan wordt weer een (te) hoog bedrag ingehouden. Over de hele afkoopsom wordt dan immers het hoogst voor de gerechtigde geldende tarief toegepast, terwijl de afkoopsom voor de gerechtigde waarschijnlijk het enige (Nederlandse) inkomen is. De heffingskorting wordt dan niet toegepast.

II) (Aangepaste) maandtabel

Toepassing van de maandtabel levert ook een (te) hoge inhouding op. In de rekenregels voor de maandtabel vindt immers voor de berekening van het in te houden bedrag in eerste instantie omrekening naar jaarinkomen plaats en wordt feitelijk maar 1/12 van de heffingskorting gerealiseerd, terwijl de afkoopsom voor de gerechtigde waarschijnlijk het enige (Nederlandse) inkomen is in het jaar van uitbetaling. We komen tot een redelijk resultaat als we aangepaste rekenregels kunnen toepassen waarbij:

- o Bij de berekening van de verschuldigde inhouding geen omrekening naar een jaarinkomen hoeft plaats te vinden *en*
- o De volledige heffingskorting van een jaar mag worden gehanteerd.

III) Eindheffing

Een alternatief is het toepassen van een eindheffing. Bij Ministeriële regeling kan worden bepaald dat de heffing over bepaalde uitkeringen van publiekrechtelijke aard, plaatsvindt door middel van eindheffing. Voordeel is dat bij toepassing van de eindheffing de uitkering niet tot het loon van de gerechtigde behoort en dus ook niet meetelt voor de inkomstenbelasting. Een gerechtigde krijgt dus achteraf geen naheffing van de belastingdienst.

Wij zien geen strijdigheid met fiscale verdragen en/of de fiscale autonomie van andere landen. We willen de eindheffing alleen toepassen in de situatie dat Nederland volgens het verdrag bevoegd is belasting te heffen. We hebben de eindheffing ook toegepast bij de regeling voor postactieve ambtenaren. Er is geen wetswijziging voor nodig en er is dus geen grote tijdsdruk mee gemoeid op dit moment.

Advies m.b.t. te hanteren methodiek voor brutering

Om de gerechtigde niet te confronteren met een aanslag vanuit de Belastingdienst inzake de inkomstenbelasting en de daarbij behorende administratieve problemen adviseren wij om te kiezen voor optie III en dus de eindheffing toe te passen. Dit betekent dat de afkoopsom moet worden aangewezen als publiekrechtelijke uitkering waarvoor de eindheffing geldt. Wij willen u hierbij dan ook in overweging geven om in een Ministeriële regeling te laten vastleggen dat de heffing over de afkoopsom Bijstand Buitenland plaatsvindt door middel van eindheffing.

Juridische opmerking

Om lid 1 van artikel 78h te verduidelijken stellen wij voor dit als volgt te redigeren:

“1. De persoon die in de maand voor inwerkingtreding van artikel X, onderdeel B, van de Wet vereenvoudiging regelingen SVB bijstand ontving op grond van artikel 78h, zoals dat artikel luidde op de dag voor inwerkingtreding van artikel X, onderdeel B, van de Wet vereenvoudiging regelingen SVB, ontvangt eenmalig van de Sociale verzekeringsbank een afkoopsom.”